

ZÁRÓ SZAKMAI JELENTÉS MECENATÚRA (MEC_21) pályázat

4. ALPROGRAM (MEC_K_21)

Tudományos kiadványok, szakkönyvek papíralapú és egyidejűleg nyílt hozzáférésű elektronikus formátumban történő megjelenésének támogatása

EPR pályázat azonosító: 220259

Pályázó kutató: Gyáni Gábor

Befogadó intézmény: HUN-REN Bölcsészettudományi Kutatóközpont

1. A megjelent kiadvány címe: Az arisztokrácia tündöklése és bukása Magyarországon, 1700–1957

2. A kiadvány műfaja és nyelve: szakkönyv, magyar

3. A kiadvány megjelenésének időpontja (év, hónap): 2024. szeptember/október

4. A papíralapú kiadvány megjelent példányszáma: 400

5. A papíralapú kiadvány terjesztésének módja: A Bölcsészettudományi Kutatóközpont Kiadványi Csoportja segíti a terjesztést. Ennek megfelelően elérhető lesz a legnagyobb könyvesboltok polcain és online terjesztésében is, valamint a kutatóközpont könyvesboltjában (Penna Bölcsész Könyvesboltban) is.

6. A nyílt hozzáférésű (Open Access) elektronikus kiadvány formátuma: A projekttervben megjelöltek szerint 24 hónapnyi embargót követően a Magyar Tudományos Művek Tárában lesz elérhető a kiadvány PDF formátumban.

7. A nyílt hozzáférésű (Open Access) elektronikus kiadvány elérhetősége: 24 hónapnyi embargó után ingyenesen elérhető lesz a Magyar Tudományos Művek Tárában.

8. A papíralapú kiadvány igényes, magas színvonalú és minőségű nyomdai megjelenése tekintetében tett vállalások mennyiben teljesültek (max. 1000 karakter): A kötet 400 példányban, négy színnyomású nyomtatással, színes, keménytáblás borítóval, volumenizált matt műnyomó papíron jelenik meg.

Méret: 238 × 268 mm

Borító: 2 oldal 4+0 szín, matt műnyomó (K) 150 g

Belív: kb. 672 oldal. 4+4 szín kifutó, Magno Volume/Perigord 1.1 115 g

Előszó: 8 oldal 0+0 szín nyomatlan, ofset 140 g

Kötészet: keménytábla, cérnafűzés, gömbölyű gerinc, fehér oromszegő, kasírung matt fóliázva

9. A nyílt hozzáférésű (Open Access) elektronikus kiadvány korszerű technológiát képviselő, felhasználóbarát, magas minőségű kiadása tekintetében tett vállalások

mennyiben teljesültek (max. 1000 karakter): A projekt vállalása szerint 24 hónap embargó után ingyenesen elérhető lesz a Magyar Tudományos Művek Tárában. A projekttervben említett ebook formátum végül nem valósul meg. Ez a reprezentatív kötet csak nyomtatott formában lesz élvezhető az olvasók számára, nem releváns e-könyv formátumban is közzétenni. Ezt a költségvetés sem tette volna lehetővé, hiszen a nyomtatott verzió nagyobb léptékű lett a tervezetnél.

10. A benyújtott projekttervben vállalt és a teljesített célok közötti eltérések bemutatása, indoklása (pl. a terjesztés módja, példányszám, elektronikus kiadvány formátuma stb.) (max. 1000 karakter): A terjesztés módja, a vállalt példányszám, a projektben megjelölt elektronikus formátum a projekttervben megjelöltek szerint történt. A vállalt 250 oldal helyett 650 oldal lett, 70 kép helyett pedig több mint 350 kép kapott benne helyet, azaz vállalásunk sokkal nagyobb léptékű lett a tervezethez képest.

11. A kiadvány tartalmának ismertetése (max. 2000 karakter):

A magyarországi arisztokrácia a 18–20. század korabeli Európa egyik, ha nem a leggazdagabb, politikailag különösen befolyásos képviselője volt, amely a két háború között – csökkenő társadalmi presztízzsel mellett – komoly vagyoni erővel és némi politikai befolyással bírt. Jelen könyv a szintézisalkotás jegyében, a jellegzetes retorikákon túlmutatóan egy összefoglaló munkának tekinthető, hiszen a magyar(országi) arisztokrácia dicsőségének és a bukásának drámai történetét mind a mai napig elmulasztotta elbeszélni történetírásunk. A kötet ezt az adósságot kívánja most törleszteni, amikor átfogó, az élet majd minden vonatkozására kiterjedő társadalomtörténeti áttekintést nyújt a született arisztokrácia 18. századtól a 20. század derekáig szakadatlanul tartó múltjáról és magyar társadalomban betöltött, századokon átívelő vezető szerepéről. Mindezt elhelyezve Európa, azon belül a Habsburg Birodalom kereteiben, hiszen az uralkodó címadományozásai és központosítási törekvései a magyar főnemesség formálódását közvetlenül meghatározta. A kötet nagyobb tematikai egységein belül, kellő fogalmi kereteket használva mutatja be az arisztokráciát történelmi-jogi rendként, uralmi és hatalmi elitként, viselkedés-szociológiai csoportként, exkluzív klánként és társaságként. Betekintünk a főnemesség otthonaiul, egyszersmind a reprezentáció színtereként is szolgáló vidéki kastélyokba, illetve a bécsi, a pozsonyi és a pesti arisztokrata palotákba, így a magánélet és a társas élet szerveződési formáit és változatos módjait írjuk le. De kitérünk az arisztokrata öntudat (identitás) egyes alakváltozatainak, mint társadalmi szerepeknek a bemutatására is, amely szintúgy hatással volt az arisztokratakról – szépirodalmi és publicisztikai által – alkotott kép alakulására. Végezetül külön figyelmet szenteltünk megpróbáltatásaik 20. századi eseménytörténetének, a réteg bukásának és széthullásának.

Kelt: Budapest, 2024.09.18.

.....
Pályázó kutató aláírása (vagy fokozott biztonságú elektronikus aláírás és időbélyegző)

Gyáni Gábor – Szilágyi Adrienn

Az arisztokrácia tündöklése és bukása Magyarországon, 1700 – 1957

Gyáni Gábor – Szilágyi Adrienn

Az arisztokrácia
tündöklése és bukása
Magyarországon, 1700–1957

A kötet kiadását támogatta a Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Hivatal, MEC_21 kódszámú „Tudományos Mecenatúra Pályázat” MEC_K_21 kódszámú alprogram.
A MEC_K 141085 azonosítószám alatt futó projekt és a Bölcsészettudományi Kutatóközpont támogatásával.

NEMZETI KUTATÁSI, FEJLESZTÉSI
ÉS INNOVÁCIÓS HIVATAL

A kastélyok, vadászkastélyok, kúriák adatbázisa dr. Virág Zsolt Magyar Kastélyprogram Nkft. kutatása alapján,
a paloták adatbázisa Fekete J. Csaba építészmérnök, műemléki szakmérnök kutatásai alapján készült.

A térképeket Minkó Mihály adatvizualizáció szakértő készítette.

© Gyáni Gábor, 2024; © Szilágyi Adrienn, 2024; © HUN-REN BTK, 2024

ISBN 978-963-416-457-9

A borítón: Koháry Ferenc portréjának részlete. Ismeretlen festő Ignaz Unterberger nyomán, 1815 körül

Minden jog fenntartva, beleértve a sokszorosítás, a nyilvános előadás, a rádió- és televízióadás, valamint a fordítás jogát,
az egyes fejezeteket illetően is.

Kiadja a HUN-REN Bölcsészettudományi Kutatóközpont Történettudományi Intézet
Felelős kiadó: Balogh Balázs főigazgató, Molnár Antal igazgató
Nyomdai előkészítés: HUN-REN BTK Történettudományi Intézet Tudományos Információs Osztály
Vezető: Kovács Éva
Olvasószerkesztő: Ördög Virág
Borító és tördelés: Zsigmondné Balázs Ildikó
Nyomdai munka: Prime Rate Kft.
Felelős vezető: Dr. Tomcsányi Péter

A magyarországi arisztokrácia a 18–20. századi Európa egyik, ha nem a leggazdagabb, politikailag különösen befolyásos képviselője volt, amely a két világháború között – csökkenő társadalmi presztízs mellett – még mindig komoly vagyoni erővel és némi politikai befolyással bírt. De vajon miként maradhatott fenn – zárvány módjára – a főnemesi gazdasági-társadalmi és politikai túlhatalom, amikor 1848-ban megtörtént az egyenjogúsítás, majd 1867-ben bevezették a polgári alkotmányosságot, ami együttesen szabad utat nyitott a tőkés gazdaság- és társadalomfejlődés előtt? Mennyi ideig tartott a történelmi rendi struktúrák vitalitása a modernitás új világában, és mikor gyengültek meg vésszesen, majd haltak el végérvényesen? Többek között ezekre a kérdésekre kerestük a választ a szintézisalkotás jegyében, a jellegzetes retorikákon túlmutatóan, hiszen a magyar(országi) arisztokrácia dicsőségének és bukásának drámai történetét mind a mai napig elmulasztotta elbeszélni történetírásunk. Ezt az adósságot kívánjuk törleszteni, amikor átfogó, az élet majd minden vonatkozására kiterjedő társadalomtörténeti áttekintést nyújtunk a született arisztokrácia 18. századtól a 20. század derekáig szakadatlanul tartó múltjáról és a magyar társadalomban betöltött, századokon átívelő vezető szerepéről. Mindezt elhelyezve ugyanakkor Európa, közelebbről a Habsburg Birodalom kereteiben, hiszen az uralkodó címadományozásai és központosítási törekvései közvetlenül megsabták a magyar főnemesség formálódását. A kötet nagyobb tematikai egységein belül, megfelelő fogalmi kereteket használva mutatjuk be az arisztokráciát történelmi-jogi rendként, uralmi és hatalmi elitként, viselkedésszociológiai csoportként, exkluzív klánként és társaságként. Betekintünk a főnemes-ség otthonaiul, egyszersmind a reprezentáció színtereként is szolgáló vidéki kastélyokba, illetve a bécsi, a pozsonyi és a pesti arisztokrata palotákba, hogy leírjuk a magánélet és a társas élet szerveződési formáit és változatos módjait. Kitérünk továbbá az arisztokrata öntudat (az identitás) egyes alakváltozatainak mint társadalmi szerepeknek a bemutatására is, amely szintúgy hatással volt az arisztokratákról – a szépirodalom és a tudomány által – alkotott kép alakulására. Végezetül külön figyelmet szenteltünk megpróbáltatásaik 20. századi eseménytörténetének, a réteg bukásának és széthullásának a bemutatására.

Ára: 12 900 Ft

Gyáni Gábor – Szilágyi Adrienn
Az arisztokrácia tündöklése és bukása
Magyarországon, 1700–1957

Gyáni Gábor – Szilágyi Adrienn

Az arisztokrácia tündöklése és bukása Magyarországon, 1700–1957